

Από τον Πόντο και τη Μικρά Ασία στον Πειραιά

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Η μαρτυρική πορεία των πρώτων προσφύγων από τον Πόντο στον Πειραιά το 1919

Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου

Η μαρτυρική πορεία των πρώτων προσφύγων από τον Πόντο στον Πειραιά το 1919 και η ίδρυση της Ενώσεως Ποντίων Πειραιώς, του πρώτου ποντιακού σωματείου στην Ελλάδα, ζωντάνεψαν σε μία ιστορική αναδρομή που πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 10 Οκτωβρίου στο Πνευματικό Κέντρο του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, στο πλαίσιο του προγράμματος [“ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...”](#).

Ξεναγός σε αυτό το ταξίδι στο χρόνο ήταν η **κα Χριστίνα Χαφουσίδου**, Γενική Γραμματέας της Ενώσεως.

Ξεκινώντας την αναφορά της στην ιστορία του αρχαιότερου στον ελλαδικό χώρο ποντιακού σωματείου, η ομιλήτρια αναφέρθηκε στις συνθήκες της πορείας των προσφύγων και της εγκατάστασης τους στον Πειραιά.

“Εκατοντάδες πρόσφυγες από τον Πόντο αποβιβάζονται από τα πλοία και κυριολεκτικά στοιβάζονται στις προβλήτες του λιμανιού, παρατιούνται εκεί μέχρι να έρθει η σειρά τους να περάσουν από καραντίνα σε ένα ξερονήσι λίγο πριν τη Σαλαμίνα, και αφού πιστοποιηθεί η “ακινδυνότητά” τους καταλήγουν – ταλαιπωρημένοι, ματωμένοι στην ψυχή και στο σώμα και με τη φρίκη της σφαγής ακόμα ζωντανή στα μάτια τους- κυρίως δυτικά του Πειραιά, στη σχεδόν ακατοίκητη τότε βραχώδη περιοχή της Δραπετσώνας.”

Γραπτές μαρτυρίες πρώτων μελών, αναφέρουν την ύπαρξη τριών ποντιακών σωματείων στην περιοχή της Δραπετσώνας ήδη από το 1919. Το 1923 αποφασίστηκε όμως η συνένωσή τους, με αποτέλεσμα να έχουμε την επίσημη ίδρυση της Ενώσεως Ποντίων Πειραιώς, όχι για πολιτιστικούς σκοπούς, αλλά για κοινωνικούς, δηλαδή για να αποκτήσει νομική υπόσταση ώστε να μπορεί να εκπροσωπεί και να στηρίζει τους εγκαταλειμμένους από το κράτος πρόσφυγες στις καθημερινές βασικές τους ανάγκες.

Οι πρώτες υπηρεσίες που προσέφερε η Ένωση, ήταν η έκδοση διαφόρων εγγράφων όπως, πιστοποιητικά γεννήσεως, ταυτότητες, στεφανοχάρτια, έγγραφα για στρατό και Δημοτολόγιο κ.ά. Με προσωπική εργασία των μελών της και με προσφορά υλικών από τους λατόμους της περιοχής, κτίστηκε το πρώτο σχολείο, το οποίο ανέλαβε την εκπαίδευση των εκατοντάδων Ελληνόπουλων που βρέθηκαν απότομα χωρίς στέγη και επαρκές φαγητό.

Συνεχίζοντας την αναδρομή της, η κα Χαφουσίδου ανέφερε μεταξύ άλλων:

“Την περίοδο των αμέτρητων αναγκών, λοιπόν, του συνόλου της προσφυγικής κοινότητας του Πειραιά, με τις οποίες ουσιαστικά δεν ασχολήθηκε κανένα κρατικό όργανο για πολύ καιρό, οι Πόντιοι-μέλη της Ενώσεως πρόσφεραν στο Δημόσιο το κτήριο που έκτισαν με προσωπικές τους στερήσεις και μέχρι σήμερα παραμένει σε χρήση και στεγάζει το Α΄ Κ.Α.Π.Η. Δραπετσώνας. Το ίδιο και ο Ι. Ν. της Θείας Αναλήψεως, που κι αυτός οικοδομήθηκε από τα μέλη του σωματείου. Πριν αποκτήσουν τη δική τους στέγη, οι πρόσφυγες πρόγονοί μας, ως γνήσιοι φορείς του υψηλού ελληνικού πολιτισμού του Πόντου και της Μικράς Ασίας, έκτισαν πρώτα την εκκλησία τους, το σχολείο τους και ίδρυσαν σωματείο. Αξιόλογο και το εργατικό κίνημα που αναπτύχθηκε μέσα από τους κόλπους της Ενώσεως και δημιουργήθηκαν συνδικαλιστικά σωματεία, όπως αυτό των Φορτοεκφορτωτών “Ο Πόντος” (1924). Θρυλική η Αθλητική Ένωση Ποντίων Πειραιώς (1928), η οποία επίσης ιδρύθηκε από τα μέλη του συλλόγου.”

Μάλιστα, όπως τόνισε, πολύ χαρακτηριστικές και μοναδικές είναι οι μαρτυρίες και μη Ποντίων κατοίκων του Πειραιά, οι οποίοι – εντυπωσιασμένοι από τη θετική στάση των προσφύγων- με ανυπομονησία περίμεναν τα καθιερωμένα γλέντια τους και τις πολιτιστικές συγκεντρώσεις, που παρά τις αντιξοότητες, τη φτώχεια και τις στερήσεις της καθημερινότητάς τους, διοργάνωναν τα μέλη της Ενώσεως σε απρόσμενες στιγμές, για να «αναστορούν τα παλαιά», αλλά και να δίνουν μηνύματα αισιοδοξίας όχι μόνο στους Πόντιους, αλλά και στους Μικρασιάτες πρόσφυγες και τον υπόλοιπο δοκιμαζόμενο Ελληνισμό.

Από το 1923 και για πάνω από 90 χρόνια η Ένωση Ποντίων Πειραιά έχει μια συνεχή

κοινωνική και πολιτιστική προσφορά, στα μέλη της, στην Πατρίδα, αλλά και γενικότερα στον Ελληνισμό. Σπουδαία είναι η δράση της γύρω από τη διάδοση και διάσωση του ποντιακού πολιτισμού και τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης για τους εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες του Πόντου – θύματα της Γενοκτονίας των χριστιανικών πληθυσμών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από τους Νεότουρκους και στη συνέχεια τους Κεμαλιστές.

Σήμερα στο σωματείο λειτουργούν τμήματα ποντιακών χορών (για παιδιά, εφήβους και ενήλικες), ζωγραφικής – αγιογραφίας, εκμάθησης ποντιακής λύρας, βιβλιοθήκης, παιδικού θεάτρου, χορωδίας, ενώ σύντομα θα διδάσκεται ξανά η ποντιακή διάλεκτος, η οποία αποτελεί την πλησιέστερη εκδοχή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας εν χρήσει σήμερα!

Στη συνέχεια το ιστορικό ταξίδι πήρε μουσικοχορευτικό χαρακτήρα, από τα ποντιόπουλα της Ένωσης.

Με οδηγούς τον Γιάννη Φωτιάδη στη λύρα, τον Κώστα Αθανασίου στο νταούλι και τους χορευτές της Ένωσης με χοροδιδάσκαλο Παναγιώτη Μυστακόπουλο, η αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου, γέμισε από το χρώμα και τον ήχο της ποντιακής παράδοσης, των πόλεων και των χωριών του Πόντου. Αποκορύφωμα όλων, ήταν ο “χορός των χορών”, η Σέρρα – πυρρίχιος χορός.

Στο πλαίσιο του προγράμματος “ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...” θα ακολουθήσουν και άλλες εκδηλώσεις με ανάλογο περιεχόμενο, ενταγμένες σε ένα ευρύτερο αφιέρωμα στον Πόντο.

Πηγή: synodoiporia.gr